



กวดวิชายังขายสัญญาณที่แนบมาพร้อมกับการเรียนกวดวิชาคือการขาย (1) ความหวังและอนาคต (Hope and Future) (2) วิถีชีวิต (Lifestyle) และ (3) แรงจูงใจ (Motivation)

**คำสำคัญ:** บริโภคสัญญาณ / มูลค่าเชิงสัญญาณ / ความหมายสัญญาณ

### **Abstract**

This study had two objectives. Firstly, it studied the concept of signs from tutorial study among high school students. Secondly, it studied about the factors that influenced the students to consume the concept of signs from tutorial study among high school students.

This research revealed 2 findings. Firstly, to gain knowledge and learning techniques from tutorial study, students could also benefit from enhanced confidence to succeed, comfort, and entertainment providing them with better chances for studying in the university (Undergraduate). Secondly, the factors that influenced the students to consume the concept of signs from tutorial study included the competition to study in the university, the educational system, friends and guardians that could also reflect their social aspects and styles of their consumption.

In conclusion, the tutorial institutions can promote the consumption of signs among students which they cannot find from schools. Therefore, in addition to providing knowledge for students, the tutorial institutions can provide the students with the sign of (1) hope and future (2) lifestyle and (3) motivation.

**Keywords:** Consumption of signs / Sign value / Concept of signs / Signified

## บทนำ

สังคมยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน เป็นสังคมที่มีการเปิดการค้าอย่างเสรี อีกทั้งมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงส่งผลให้แต่ละประเทศทั่วโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้เพราะผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อค้าขาย และเชื่อมโยงกันได้อย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาศักยภาพของคนในสังคมเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศทั่วโลกได้ ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการศึกษา เพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน แต่กระนั้นหากมองในสถานการณ์ความเป็นจริงในปัจจุบันจะพบว่าการจัดระบบการศึกษาในประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมายโดยเฉพาะปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

Chiangkun (2007, p. 3) ได้กล่าวว่า อิทธิพลของกรอบแนวคิดการพัฒนาแบบทุนนิยมที่เห็นได้ชัดที่สุด คือระบบสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นระบบที่ทำให้คนมุ่งเรียนหนังสือเพื่อแย่งกันสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าเรียนเพื่อจะรู้และพัฒนาศักยภาพตนเองในทุกด้าน และการที่วัฒนธรรมไทยเป็นแบบถือยศศักดิ์ฐานันดรสถานะทางสังคม ยกย่องยอมรับคนที่ได้ปริญญาจากมหาวิทยาลัยมากกว่าคนที่ไม่ได้ จบ ทำให้การแข่งขันแบบแพ้คัดออกเพื่อแย่งกันเข้ามหาวิทยาลัยปิดของรัฐ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่มียศเสียง ที่รับคนได้จำกัดเป็นไปอย่างเข้มข้นมาก เนื่องจากมหาวิทยาลัยปิดของรัฐที่ได้เงินสนับสนุนจากรัฐบาลเก็บค่าเล่าเรียนได้ต่ำกว่า ดึงดูดอาจารย์เก่งๆ ได้มากกว่า จบไปแล้วมีโอกาสหางานทำได้ดีกว่า เป็นต้น

นอกจากนี้ จากรายงานการศึกษาเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของ Kitratkorn (2012) พบว่า ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามาจากฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีสามารถสนับสนุนให้ลูกได้รับการศึกษาที่ดีได้มากกว่าเด็กจากครอบครัวที่ยากจนทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง นอกจากนี้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของครอบครัวเป็นต้นทุนทาง

สังคมที่มีผลต่อการศึกษาของเด็ก ซึ่งเด็กในครอบครัวที่มีพ่อแม่มีการศึกษามักจะส่งเสริมและลงทุนทางการศึกษาให้ลูกมากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาน้อย นอกจากนั้นยังมีแนวโน้มว่าพ่อแม่ที่มีประสบการณ์ทางการศึกษาเช่นใด มักส่งเสริมลูกให้ไปในทิศทางเดียวกัน

อีกทั้งปัญหาในระบบการศึกษายังส่งผลมาจากค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญและยกย่องคนเก่ง ยึดมั่นในเกียรติยศและชื่อเสียง ทั้งนี้ Chiangkun (2007, p. 1) ได้กล่าวว่า ระบบเศรษฐกิจการเมืองไทยทำให้การจัดระบบการศึกษาเป็นแบบจารีตนิยม เน้นการท่องจำและการเชื่อฟัง ยกย่องระบบอภิสิทธิ์นิยม อำนาจนิยม และอุปถัมภ์นิยม ขณะที่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมผูกขาดก็มุ่งคัดคนส่วนหนึ่งให้มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพระดับกลางและระดับล่าง เพื่อไปทำงานรับใช้ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการแข่งขันในตลาดโลก ด้วยเหตุนี้อาชีพที่มีความมั่นคง และรับประกันว่าจะมีรายได้หลังจากจบการศึกษาจึงเป็นที่ต้องการเข้าศึกษาต่อของนักเรียนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาทางวิศวกรรม เป็นต้น เนื่องจากโครงสร้างของอาชีพที่รัฐให้ความสำคัญและจัดลำดับชั้น ความขาดแคลน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และทำให้อาชีพอื่นๆ หดความสำคัญและไม่เป็นที่ต้องการของการสนับสนุนจากรัฐ การแย่งชิงเพื่อให้ได้สถานภาพที่พึงประสงค์ของพลเมืองที่รัฐต้องการในโครงสร้างที่มีการจัดลำดับชั้นจึงเป็นที่ต้องการและเกิดการแข่งขันระหว่างนักเรียนทั่วไป

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยมีโครงสร้างทางสังคมในเรื่องของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอยู่ 3 ประการใหญ่ๆ คือ (1) การจำกัดจำนวนผู้เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐหรือระบบจำกัดรับการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา (2) ทุนทางสังคมของแต่ละครอบครัวที่ไม่เท่ากัน และ (3) คุณค่าพลเมืองที่พึงประสงค์ ดังนั้นการที่นักเรียนไทยถือการเรียนเพื่อแข่งขันเอาคะแนนและไปแข่งกันเข้ามหาวิทยาลัยปิดของรัฐเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต ทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่างต้องดิ้นรน และไขว่คว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อที่จะให้ตนเอง

มีความพร้อมและความมั่นใจในการสอบคัดเลือกมากกว่าผู้แข่งขันคนอื่นๆ การเรียนกวดวิชาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อตอบสนองของความต้องการของคนในสังคมดังกล่าวมาข้างต้น ปัจจุบันสถาบันกวดวิชาจึงเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับสำหรับเด็กนักเรียน

ทั้งนี้ Saetang (2012) ได้กล่าวถึงการประเมินตัวเลขเงินสะพัดของธุรกิจกวดวิชาว่ามีไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาท และมีสถาบันกวดวิชาที่จดทะเบียนมากถึง 6,000 แห่ง และเมื่อพิจารณาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการเรียนกวดวิชาพบว่า วิชาภาษาไทย และสังคมศึกษา โปรแกรมละประมาณ 4,400 บาท ภาษาอังกฤษ 4,000 บาท คณิตศาสตร์ 6,300 บาท ฟิสิกส์ 5,000 บาท เคมี 6,500 บาท และ ชีววิทยา 5,000 บาท (Thai Publica, 2013) จากข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชาผ่านวิดีโอ หรือคอมพิวเตอร์ หรือที่นักเรียนเรียกว่า ‘ครูตู้’ พบว่า สถาบันกวดวิชาที่สอนเพื่อเพิ่มคะแนนสอบที่ได้รับ ความนิยมและมีมากกว่า 20 สาขาทั่วประเทศ มีทั้งหมด 9 แห่ง คือ นวศึกษา (หรือ JIA) 43 สาขา, เอนคอนเซ็ป 35 สาขา, ดาวองก์ 34 สาขา, เดอะเบรน 33 สาขา, รัชดา วิทยา (RAC) 30 สาขา, วรรณสรณ์ (เคมี อ.อุ๋) 27 สาขา, เดอะติวเตอร์ (พลัส) 26 สาขา, แอพพลายด์ฟิสิกส์ 26 สาขา และครูสมศรี 21 สาขา เป็นต้น (Thai Publica, 2015)

จะเห็นได้ว่า แม้ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชานั้นจะค่อนข้างสูง แต่เด็กนักเรียนต่างพยายามขวนขวายที่จะหาที่เรียน ดังนั้นหากมองการเรียนกวดวิชาเป็นการบริโภคสินค้าชนิดหนึ่ง จะเห็นได้ว่าการเรียนกวดวิชาในปัจจุบันนี้ นอกจากเป็นการเรียนเพื่อเพิ่มเติมความรู้จากการเรียนในโรงเรียน และการเตรียมพร้อมเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาแล้ว สถาบันกวดวิชายังเป็นสถานที่ที่ช่วยกระตุ้นความรู้สึกด้านจิตใจของนักเรียนและแฝงไปด้วยความหมายที่สามารถสร้างความพึงพอใจในการบริโภคได้ อีกทั้งยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพบริบททางสังคมของนักเรียน และบ่งบอกภาพลักษณ์ทางสังคมของนักเรียนทั้งในเรื่องของฐานะฐานะ ความมีรสนิยมในการเรียน ที่สะท้อนมาจากการเลือกเรียนกับสถาบันกวดวิชาที่มีชื่อเสียงและมีความทันสมัย การเรียนกับติวเตอร์ที่มีชื่อเสียงและมีประสบการณ์ในการสอน การได้พบเจอ

เพื่อน ด้วยเหตุนี้ การมาเรียนกวดวิชาของเด็กนักเรียนในปัจจุบันจึงเต็มไปด้วยการบริโภคความหมายด้านอื่นๆ ที่มากกว่าการเรียนเพื่อหาความรู้

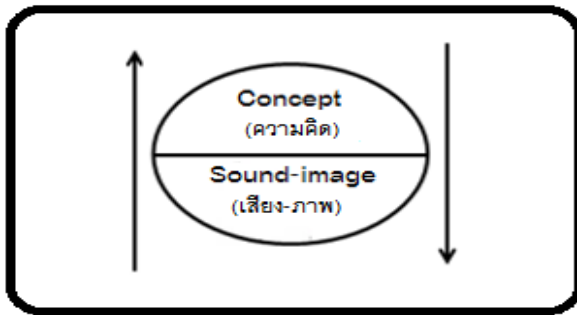
ทั้งนี้การบริโภคการเรียนกวดวิชาของเด็กนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับตรรกะของการบริโภคสินค้า (Logic of Consumption) ของ โบดริยาร์ด (Baudrillard, 1981, p. 66) โดยโบดริยาร์ดได้รับอิทธิพลเกี่ยวกับแนวคิดนี้มาจาก คาร์ล มาร์กซ์ ที่เคยนำเสนอการจำแนกความต้องการ (Needs) ของคนในระบบทุนนิยมช่วงแรกๆ ว่าเป็นความต้องการที่เกิดจากมูลค่าใช้สอย และความต้องการที่เกิดจากมูลค่าแลกเปลี่ยน ทั้งนี้เพราะยังเป็นช่วงของการพัฒนาการของระบบทุนนิยมยุคแรก ที่เน้นกระบวนการผลิตเป็นสำคัญ ทั้งนี้โบดริยาร์ดได้ขยายมุมมองของมาร์กซ์เกี่ยวกับโลกทุนนิยมในปัจจุบันออกไปว่าเป็น สังคมแห่งการบริโภค (Consumer Society) โดยเขามองว่าการบริโภคของคนในสังคมปัจจุบันไม่ได้เป็นไปเพื่อการบริโภคประโยชน์โดยตรงจากตัวสินค้าหรือวัตถุเท่านั้น แต่การบริโภคยังเป็นไปเพื่อคุณค่าและความหมายที่แนบมาพร้อมกับตัวสินค้าและบริการนั้นด้วย หรือที่เรียกว่า “การบริโภคสัญลักษณ์” (Consumption of Sign) ทั้งนี้ โบดริยาร์ดได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของการบริโภคสินค้าของคนในปัจจุบันที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ตรรกะของมูลค่าใช้สอย (A Functional Logic of Use Value) ซึ่งเป็นระดับที่สิ่งของถูกนำมาเป็นเครื่องมือเครื่องใช้เป็นสำคัญ
2. ตรรกะของมูลค่าการแลกเปลี่ยน (An Economic Logic of Exchange Value) ซึ่งเป็นระดับที่สิ่งของถูกนำมาเป็นสินค้าเพื่อการซื้อขาย
3. ตรรกะของการแลกเปลี่ยนเชิงสัญลักษณ์ (A Logic of Symbolic Exchange) ซึ่งในระดับที่สามนี้สิ่งของจะถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์
4. ตรรกะของมูลค่าเชิงสัญลักษณ์ (A Logic of Sign Value) เป็นระดับที่สิ่งของถูกนำมาเป็นสัญลักษณ์ที่ให้ความหมายที่มีผลต่อระดับจิตใจของผู้บริโภคที่มากกว่ามูลค่าการใช้สอย

จากแนวคิดเกี่ยวกับตรรกะการบริโภคสินค้าของ โบตริยาร์ดอาจกล่าวได้ว่าการบริโภคสินค้าตามมูลค่าเชิงสัญลักษณ์นั้น หมายถึง การบริโภควัตถุหรือสินค้า โดยไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะด้านรูปธรรม หรือคุณประโยชน์ใช้สอยที่แท้จริงของวัตถุหรือสินค้านั้น แต่มุ่งเน้นที่จะบริโภคด้านนามธรรมที่จะสร้างความแตกต่างให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้นการบริโภคสัญลักษณ์จึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคอีกทั้งสามารถสะท้อนหรือบ่งบอกถึงวิถีชีวิตหรือสถานภาพของผู้บริโภคได้เช่นกัน ทั้งนี้การบริโภคสัญลักษณ์ ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยา (Semiology) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบสัญลักษณ์ (Science of Signs) ซึ่งคำว่า 'semiology' นั้นมาจากภาษากรีกว่า 'semion' แปลว่า สัญลักษณ์ ซึ่งเป็นการศึกษาที่เผยให้เห็นถึงการสร้างความหมายและกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมการสร้างความหมายนั้นๆ (Hawkes, 2004, p. 1)

จากการศึกษาสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ เฟอร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure 1857-1913) นักวิชาการคนแรกที่บุกเบิกแนวคิดสัญลักษณ์วิทยา มีการจำแนกองค์ประกอบของสัญลักษณ์ออกเป็นสองส่วนย่อยคือ ส่วนที่เป็นรูปสัญลักษณ์หรือตัวหมาย (Signifier) และส่วนที่เป็นความหมายสัญลักษณ์หรือตัวหมายถึง (Signified) ทั้งนี้ Bally and Sechehaye (1915, pp. 65-68) ได้กล่าวถึงการศึกษาองค์ประกอบสัญลักษณ์ของ โซซูร์ว่า โดยธรรมชาติแล้วในทางจิตวิทยา (Psychological Entities) จะมีสองสิ่งเกิดขึ้นในจิตใจและสมองโดยอาจปราศจากตัวตนที่แท้จริง ซึ่งสองสิ่งนั้นจะเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ก็คือ ความคิด (Concept) กับ เสียง-ภาพ (Sound-image) ซึ่งสองสิ่งนี้จะถูกกระตุ้นออกมาได้ก็ต่อเมื่อมีการใช้สัญลักษณ์ตัวใดตัวหนึ่งขึ้นมา และโซซูร์ได้บัญญัติศัพท์เพื่อใช้เรียกแทนในสองสิ่งนั้นว่า ตัวหมาย (Signifier) เพื่อใช้แทน “เสียง-ภาพ” และสิ่งที่ถูกหมาย (Signified) โดยใช้แทน ‘ความคิด’ ซึ่งตัวหมาย จะหมายถึงตัวที่ทำให้เกิดความหมาย จะมีลักษณะเป็นนามธรรมและมีความเฉพาะ (Concrete) ด้วยตัวของมันเอง กล่าวคือตัวหมาย เป็นเอกลักษณ์ทางจิตวิทยา (Psychological Entity) แต่ไม่ใช่เอกลักษณ์ทางกายภาพ (Physical Entity) โดยตัวหมายหรือรูปสัญลักษณ์ (Signifier) ในที่นี้ไม่ใช่เสียงที่ปล่อยออกไปเมื่อจะพูดคำใดคำหนึ่งเพราะจะทำให้ตัวหมาย กลายเป็น

วัตถุประสงค์ แต่ตัวหมายในที่นี้คือรอยประทับ (Imprint) ของเสียงและภาพในสมองของมนุษย์ ส่วนความหมายสัญลักษณ์ (Signified) หรือสิ่งที่ถูกหมายนั้นจะหมายถึงความคิดที่เกิดขึ้นก่อนจากการประกอบของตัวหมาย หรือขณะเดียวกันก็สามารถเกิดความคิดขึ้นมาก่อนแล้วถึงเกิดความหมายนั้นขึ้นมา ดังตัวอย่างการประกอบสร้าง ความหมายในรูปที่ 1



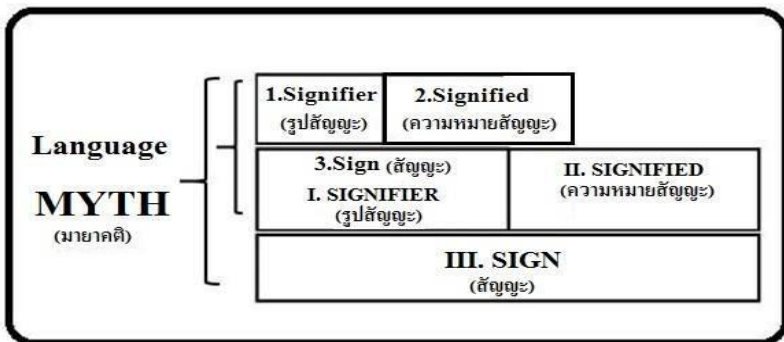
ที่มา Bally and Sechehaya (1915, p. 66)

### รูปที่ 1 องค์ประกอบการสร้างความหมายตามแนวคิดของเฟอร์ดินานด์ เดอโซซูร์

นอกจากนี้ ในการศึกษาสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ โรล็องด์ บาร์ธส์ (Roland Barthes 1915-1980) ผู้ซึ่งได้อิทธิพลมาจากสายมาร์กซิสม์และมีความสนใจในการศึกษาความหมายสัญลักษณ์ (Signified) ทั้งนี้บาร์ธส์ ได้พัฒนาแนวคิดการสร้าง ความหมายของ โซซูร์ ออกไปเพื่อศึกษาการสร้างความหมายโดยนัย หรือที่บาร์ธส์ เรียกว่า มายาคติ (Myth) ซึ่ง Barthes (1991, pp. 107-108) ได้นำเสนอว่า มายาคติ เป็นรูปแบบหนึ่งของการพูด (A Type of Speech) ซึ่งเป็นระบบของการสื่อสารที่เป็น การส่งข้อความหรือการสื่อความหมาย ซึ่งการพูด (Speech) ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงคำพูด แต่อาจจะอยู่ในรูปแบบของ การเขียน ตัวแทน หรือแม้แต่รูปถ่าย ภาพยนตร์ รายงาน และกีฬา เป็นต้น ดังนั้นมายาคติจึงเป็นการศึกษารูปแบบของการพูดหรือภาษา ซึ่งเป็น ส่วนที่แตกย่อยมากจากการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ของสัญลักษณ์ภายใต้ชื่อที่โซซูร์ เรียกว่า



สัญวิทยา ทั้งนี้เขาได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับสัญณะที่โซซูร์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปสัญณะ และความหมายสัญณะออกไปเป็นระบบความหมายลำดับที่สอง (Second-order Semiological System) ซึ่งเป็นสัญณะที่มาจากระบบความหมายลำดับที่หนึ่ง โดยรูปสัญณะในลำดับที่สองนี้จะถูกลดบทบาทหน้าที่ไปโดยทันทีที่ถูกควบคุมโดยมายาคติ ดังภาพที่ 2 ซึ่งบาร์ธส์ได้นำเสนอการสร้าง ความหมายลำดับที่หนึ่ง หรือที่เรียกว่าความโดยตรง และความหมายลำดับที่สอง หรือที่เรียกว่าความหมายโดยนัย



ที่มา Barthes (1991, p. 113)

**รูปที่ 2** การสร้างความหมายโดยตรง (ชั้นที่หนึ่ง) และความหมายโดยนัย (ชั้นที่สอง) ตามแนวคิดของ โรล็องด์ บาร์ธส์ (Roland Barthes)

Chantavanich (2008, p. 220) ให้ความเห็นว่าเกี่ยวกับแนวคิดของโรล็องด์ บาร์ธส์ ในเรื่องมายาคติว่าเป็นผลผลิตของประวัติศาสตร์ แต่จะสามารถเห็นการทำงานของมายาคติได้ชัดเจนก็ต่อเมื่อเข้าใจตรรกะภายใน (Internal Logic) ของมัน คือตรรกะของการสื่อความหมายโดยใช้สัญณะ ทั้งนี้มายาคติเป็นกระบวนการสื่อความหมายที่อาศัยการเข้าไปยึดครอง (Appropriation) วัตถุ โดยพิจารณาประโยชน์ใช้สอย (Function) ของวัตถุควบคู่ไปกับคุณลักษณะของวัตถุซึ่งเป็น “ความหมายเบื้องต้น” แล้วใส่ความหมายทางวัฒนธรรมทับลงไปบนวัตถุนั้นๆ

นอกจากนี้ Hawkes (2004) ได้กล่าวถึงข้อความของ บาร์ธส์ ที่ยกตัวอย่างช่อดอกกุหลาบว่าสามารถใช้แทนความหมายของความรัก โดยช่อดอกไม้เป็นรูปสัญลักษณ์ และความ รักเป็นความหมายสัญลักษณ์ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์นั้นไม่ได้เป็นความหมายในระดับขั้นต้น แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับการสร้าง ความหมายโดยนัย ดังนั้นช่อดอกกุหลาบจึงเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่ได้หมายถึงดอกไม้ชนิดหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมีความหมายทางสังคมเพิ่มเติมเข้าไป และกลายเป็นความหมาย โดยนัยหรือมายาคติที่แฝงถึงการแสดงความรัก นอกจากนี้ Leeuwen (2005) กล่าวว่า ภาพความหมายโดยตรงจะหมายถึง ตัวคน สถานที่ หรือสิ่งของต่างๆ แต่ภาพของ ความหมายโดยนัยจะหมายถึง แนวความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งเขาไม่เห็น แนวความคิดนี้เป็นเหมือนส่วนบุคคล แต่เป็นแนวคิดที่สามารถถ่ายทอดความหมาย ทางวัฒนธรรม อีกทั้ง Lane (2000) ได้กล่าวว่า ในการบริโภคของผู้คนสมัยใหม่นี้ การบริโภคความหมายของตัววัตถุอาจจะไม่มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมต่อไปยังตัววัตถุ แต่กระนั้นก็ได้หมายความว่าตัวของวัตถุหรือสินค้านั้นจะไม่มีมีความสำคัญ ทั้งนี้ Todd (2011, p. 48) ได้กล่าวว่า โบคิริยารัสได้ใช้สัญลักษณ์เพื่ออธิบายถึงการบริโภคที่ว่ ในการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งเราไม่เพียงแต่จะซื้อสินค้าเท่านั้น แต่เรายังซื้อส่วนของ ภาษาที่สามารถอธิบายตัวตนของเราด้วย ทั้งนี้ Poster (1988) ได้สรุปว่า สินค้าหรือ บริการนั้นไม่ได้เป็นแค่สิ่งที่เราบริโภคแต่ยังเป็นสิ่งที่เราต้องการและเราได้รับความ พึงพอใจด้วย ดังนั้นในการอธิบายถึงการบริโภคการเรียนกวดวิชาของเด็กนักเรียน จึงไม่อาจอธิบายในแง่ของประโยชน์ในฐานะที่เป็นสินค้าหรือบริการเท่านั้น หากแต่ จะต้องค้นหาว่า การเรียนกวดวิชานั้น เด็กนักเรียนได้บริโภคความหมายสัญลักษณ์ ะไรบ้างที่มาพร้อมกับการเรียนกวดวิชา ที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียน ได้

## วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความหมายสัญญาะในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคสัญญาะในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

## วิธีดำเนินการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง การบริโภคสัญญาะในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนกวดวิชาในสถาบันกวดวิชาที่มีรูปแบบการเรียนการสอนกับตัวเดือร์ผ่านคอมพิวเตอร์ หรือที่นักเรียนเรียกกันว่า ‘ครูตู้’ ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการเรียนกวดวิชา บทความ รวมทั้งการติดตามสถานการณ์การเรียนกวดวิชาจากสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งระยะการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ (1) ระยะเตรียมการ (2) ระยะดำเนินการ และ (3) ระยะจัดการ

### 1. ระยะเตรียมการ

ในระยะการเตรียมการผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนกวดวิชาจากข่าวสารสิ่งพิมพ์ออนไลน์ รวมทั้งบทความต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การเรียนกวดวิชาของนักเรียนในปัจจุบัน

2) สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชาจากข่าวสารสิ่งพิมพ์ออนไลน์ บทความ และข้อมูลประชาสัมพันธ์ของสถาบัน

กวดวิชา เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การเรียนกวดวิชาในปัจจุบัน จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษานี้เป็นกรอบในการสร้างคำถาม และวางแผนการใช้แบบสอบถามเบื้องต้น เพื่อนำไปศึกษาข้อมูลจากภาคสนามด้วยการสอบถามนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนกวดวิชา ประมาณ 40 คน จากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย เพื่อนำไปสู่การสร้างแบบสอบถามเชิงลึก

## 2. ระยะดำเนินการ

ในระยะเวลาดำเนินการ ผู้วิจัยแบ่งการทำงานออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) **กำหนดพื้นที่ศึกษา** การเลือกพื้นที่ศึกษาสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาการให้ความหมายสัญลักษณ์ในการเรียนกวดวิชาของเด็กนักเรียนในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเจาะจงเลือกศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือ และมีสถาบันการเรียนกวดวิชาเป็นจำนวนมาก

2) **กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้ให้ข้อมูลรอง

(1) ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนกวดวิชา โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน จากที่ได้รับการแนะนำทั้งหมด 30 คน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 12 คน ให้คำตอบที่ซ้ำกันแล้ว อีกทั้งเป็นกลุ่มนักเรียนที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนกวดวิชากับครูผู้ผ่านคอมพิวเตอร์มาเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี และมีประสบการณ์ในการเรียนกวดวิชามากกว่า 1 แห่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน และผู้วิจัยสามารถติดต่อและเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลหลักได้อย่างสะดวก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 12 คนเป็นนักเรียนที่มาจาก (1) โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย (2) โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย และ (3) โรงเรียนบรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย

(2) ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สถาบันกวดวิชา โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบสะดวกสบาย (Convenience หรือ Accidental Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรองทั้งที่เป็นผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สถาบันกวดวิชา กลุ่มละ 5 คน จากทั้งหมดที่ได้สัมภาษณ์กลุ่มละ 10 คน โดยทั้งสองกลุ่มผู้วิจัยคัดเลือกจากผู้ให้ข้อมูลรองที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยได้ครบถ้วน และสามารถให้เวลากับผู้วิจัยได้อย่างเต็มที่ในการสอบถาม ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลรองที่เป็นเจ้าหน้าที่สถาบันกวดวิชา ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจากสถาบันกวดวิชาขนาดใหญ่ 6 แห่ง ซึ่งประกอบไปด้วย (1) เคมี อ.อู๋ (2) ภาษาไทย ดาว์องค์ (Davance) (3) ภาษาอังกฤษ เอนคอนเซป (Enconcept) (4) เดอะติวเตอร์ (The Tutor) (5) เดอะเบรน (The Brain) และ (6) ออน ดีมานด์ (On Demand)

3) **ดำเนินการศึกษา** ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามจากเอกสารรูปแบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนของสถาบันกวดวิชาแต่ละแห่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณเดียวกันตรงถนนราชดำเนิน ซอย 7 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือเป็นจุดศูนย์กลางของจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งมีสถานที่ตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้ให้ข้อมูลรองที่เป็นผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สถาบันกวดวิชา ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลเป็นระยะเวลาประมาณ 6 เดือน ระหว่างปีการศึกษา 2557-2558

### 3. ระเบียบจัดการ

ในระเบียบจัดการ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการจัดการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) **วิเคราะห์ข้อมูล** ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความหมายสัญญาณในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสำคัญ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลรองและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลของ

สถาบันกวดวิชาที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ โดยจำแนกข้อมูลที่ได้เป็นหมวดหมู่และสร้างข้อสรุปเพื่อนำเสนอความหมายสัญญาณที่นักเรียนได้จากการเรียนกวดวิชา และในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคสัญญาณในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยใช้วิธีสรุปผลการวิเคราะห์ที่ตามการให้ความหมายสัญญาณดังที่นักเรียนให้ข้อมูลของวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

**2) สรุปและอภิปรายผลการวิจัย** หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะอภิปรายผลที่ได้เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีเพื่อช่วยขยายผลที่ได้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งนำเสนอข้อมูลใหม่ที่เป็นผลสะท้อนมาจากข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย และการวิเคราะห์และสรุปผล

## ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้จำแนกผลของการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (1) ความหมายสัญญาณในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคสัญญาณในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

### ส่วนที่ 1 ความหมายสัญญาณในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นักเรียนให้ความหมายการเรียนกวดวิชาว่าเป็นการเรียนเพิ่มเติมจากห้องเรียนเพราะบางเนื้อหาครูผู้สอนในโรงเรียนไม่ได้สอนอย่างละเอียด การเรียนกวดวิชาจึงเป็นการเรียนเพื่อเสริมความรู้ที่ไม่เข้าใจให้ดีขึ้น แน่นขึ้น เรียนแล้วทำให้นักเรียนเข้าใจมากกว่าเดิม อีกทั้งนักเรียนยังได้เทคนิคในการเรียนที่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ง่าย จำง่าย เพราะมีวิธีการสอนที่ดี และได้ทบทวนเนื้อหา ได้เรียนซ้ำเพื่อทำความเข้าใจให้ชัดเจน ดังนั้นหากนักเรียนไม่ได้เรียนกวดวิชาจะทำให้นักเรียนเรียน

ซ้ำกว่านักเรียนคนอื่นๆ นอกจากนี้การเรียนกวดวิชายังทำให้นักเรียนได้ทราบแนวข้อสอบ และเพื่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับความหมายสัญญาในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนพบว่า โครงสร้างสัญญาที่มาจากโครงสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ (1) การจำกัดรับจำนวนสาขาที่มีความต้องการสูง (2) ทูตทางสังคมและเศรษฐกิจ และ (3) คุณค่าพลเมืองที่พึงประสงค์ ซึ่งจากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในภาคสนามทำให้พบสัญญาที่เป็นโครงสร้างตามปัจจัยความเหลื่อมล้ำทั้งสามประการ ดังนี้

**การจำกัดรับจำนวนสาขาที่มีความต้องการสูง** จากผลการเก็บข้อมูลพบว่า มีคำที่มีความหมายเชิงสัญญาอยู่จำนวนหนึ่งที่สามารถนำมาเป็นสัญญาที่ใช้อธิบายถึงโครงสร้างได้ ดังนี้

**ตารางที่ 1** คำที่ให้ความหมายสัญญาเชิงโครงสร้างของการจำกัดรับจำนวนสาขาที่มีความต้องการสูง

คำที่ได้จากการเก็บข้อมูล	ความหมายสัญญาเชิงโครงสร้าง
1. รุ่นพี่	คำว่า รุ่นพี่ ไม่ได้หมายถึงรุ่นพี่ที่มีอายุมากกว่า หรือสำเร็จการศึกษาไปก่อนหน้านั้น แต่จะหมายถึงรุ่นพี่หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาก่อนหน้าที่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง และได้เข้าศึกษาต่อในคณะวิชาที่มีการแข่งขันสูงเท่านั้น
2. คณะวิชาที่ดี	คณะวิชาที่ดีและเป็นที่ยอมรับไม่ได้หมายถึงคณะวิชาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษา แต่จะหมายถึงคณะวิชาที่สร้างความมั่นคงในชีวิตและความภาคภูมิใจให้แก่ครอบครัว
3. เพื่อนที่เก่ง	เพื่อนที่เก่งไม่ได้หมายถึงนักเรียนที่เก่งทุกคน แต่หมายถึงเพื่อนของนักเรียนที่จะสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้เท่านั้น
4. พ่อแม่ (ผู้ปกครอง)	นักเรียนสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง และคณะวิชาที่ดีได้ส่งผลถึงความภาคภูมิใจของผู้ปกครอง

### ตารางที่ 1 (ต่อ)

ค่าที่ได้จากการเก็บข้อมูล	ความหมายสัญญาเชิงโครงสร้าง
5. สถาบันกวดวิชาที่มีชื่อเสียง	การแสดงผลทางสถิติจำนวนนักเรียนที่สอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและคณะที่ดีที่สุดที่มีความต้องการสูง
6. เนื้อหาวิชาและแนวข้อสอบ	เนื้อหาวิชาและแนวข้อสอบหมายถึงเนื้อหาวิชาและแนวข้อสอบที่ทำให้นักเรียนมีโอกาสและมีความได้เปรียบในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและคณะวิชาที่มีการแข่งขันสูงได้
7. ครูหรือติวเตอร์	ครูผู้สอนที่มีเทคนิคการสอนที่ดี สามารถสรุปเนื้อหาได้เข้าใจง่าย และมีประสบการณ์ในการแก้งข้อสอบที่ตรงกับข้อสอบที่นักเรียนสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและคณะวิชาที่มีการแข่งขันสูงได้

**ทุนทางสังคมและเศรษฐกิจ** ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่พบได้จากการเก็บข้อมูลงานภาคสนาม โดยทุนทางสังคมและทุนทางเศรษฐกิจจะปรากฏในรูปต้นทุนของเวลาที่สามารถสร้างพื้นที่การศึกษาในเวลาจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างพื้นที่เหล่านั้นต้องใช้เงินหรือมีค่าใช้จ่ายจำนวนหนึ่งเพื่อซื้อสิ่งเหล่านี้ได้ ทั้งนี้พบว่ามีค่าและความหมายเชิงโครงสร้างปรากฏอยู่ในการสัมภาษณ์ ดังนี้

### ตารางที่ 2 ค่าที่ให้ความหมายสัญญาเชิงโครงสร้างของทุนทางสังคมและเศรษฐกิจ

ค่าที่ได้จากการเก็บข้อมูล	ความหมายสัญญาเชิงโครงสร้าง
1. เลือกเนื้อหาวิชาได้	การเลือกเนื้อหาวิชาได้หมายถึง การสร้างความสะดวกและเสริมในสิ่งที่นักเรียนต้องการ
2. เลือกเวลาได้	เวลาเป็นทุนที่สำคัญของการเข้าถึงความสำเร็จ
3. สถานที่เรียน	มีองค์ประกอบที่เอื้อต่อการเรียน และให้ผู้ปกครองสามารถนั่งรอได้ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ร้านอาหาร และสถาบันกวดวิชาอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง



## ตารางที่ 2 (ต่อ)

ค่าที่ได้จากการเก็บข้อมูล	ความหมายสัญญาเชิงโครงสร้าง
4. รูปแบบการเรียนที่ทันสมัย	ทำให้นักเรียนสามารถเรียนซ้ำได้ สามารถหยุดได้ตามที่ต้องการ ทำให้นักเรียนมีเวลาทบทวนและทำความเข้าใจเนื้อหาวิชา
5. ครูหรือตัวเตอรืที่เก่ง	เป็นการจัดความรู้ของสถาบันกวตวิชาที่เป็นระบบ ทำให้นักเรียนสามารถได้เรียนกับครูหรือตัวเตอรืที่เก่งได้ทั่วทั้งประเทศผ่านระบบคอมพิวเตอร์ หรือครูดู้
6. ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง	เป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ที่มีความหมายถึง ผู้ปกครองต้องการให้บุตรมีอนาคตที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิต หรือต้องการความกตัญญูและการตอบแทนจากบุตรในอนาคต
7. การลงทุน	การศึกษาทำให้เลื่อนชั้นทางสังคมได้

**คุณค่าพลเมืองที่พึงประสงค์** ในปัจจุันนี้จะพบได้จากการเก็บข้อมูลในสถาบันกวตวิชาที่ปรากฏในรูปแบบการสร้างแรงจูงใจในกลยุทธ์ต่างๆ ซึ่งมีค่าที่มีความหมายเชิงโครงสร้าง ดังต่อไปนี้

## ตารางที่ 3 ค่าที่ให้ความหมายสัญญาเชิงโครงสร้างของคุณค่าพลเมืองที่พึงประสงค์

ค่าที่ได้จากการเก็บข้อมูล	ความหมายสัญญาเชิงโครงสร้าง
1. ทุกคนทำได้	ให้ความหมายว่า ทุกคนสามารถเข้าถึงความเท่าเทียมกันได้
2. สอนสนุกและเป็นกันเอง	ทำให้มีความเพลิดเพลินและมีความกระตือรือร้นในการเรียน สอนเข้าใจง่าย สามารถทำข้อสอบได้ เป็นสิ่งที่ไม่มีในโรงเรียน และจะไม่ปรากฏในโรงเรียน
3. ข้อสอบครบทุกสนาม	สรุปเนื้อหาวิชาได้ครบถ้วน สามารถสอบเข้าได้ทุกที่ ความไม่เท่าเทียมกันของทุนทางเศรษฐกิจและการมีแรงจูงใจด้านการแข่งขัน
4. เด็กนักเรียนที่นี้ถูกคัดมาแล้ว	ทำให้เห็นว่านักเรียนสามารถก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ของรัฐได้

จากปัจจัยความเหลื่อมล้ำทั้ง 3 ประการ ที่มาจากคำและความหมายเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยสามารถจำแนกความหมายที่ซ่อนอยู่ในสัญญะนั้น ซึ่ง เป็นคำที่แสดงถึงเป้าหมายของความไม่เท่าเทียมกัน 3 ประการ คือ (1) ความมั่นใจในความสำเร็จ (2) ความสะดวกสบาย (3) ความบันเทิงใจ

### 1. ความหมายสัญญะของ ‘ความมั่นใจในความสำเร็จ’

จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า การเลือกสถาบันกวดวิชาที่จะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในความสำเร็จเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยนักเรียนให้ความสำคัญกับรูปสัญญะดังต่อไปนี้ (1) รุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จและเพื่อนที่เรียนในสถาบันกวดวิชาแล้วผลการเรียนดีขึ้น (2) ชื่อเสียงของสถาบันกวดวิชา (3) วิธีการสอนและประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนหรือติวเตอร์ และ (4) เนื้อหาวิชาและตัวอย่างแนวข้อสอบ ดังปรากฏในรูปภาพที่ 3

1) รุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จและเพื่อนที่เรียนในสถาบันกวดวิชาแล้วผลการเรียนดีขึ้น

นักเรียนบริโภคความมั่นใจในความสำเร็จจากคำแนะนำของรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จและเพื่อนที่เรียนในสถาบันกวดวิชาแล้วผลการเรียนดีขึ้น ทั้งนี้เพราะความสำเร็จของรุ่นพี่เป็นเหมือนแรงกระตุ้นที่ทำให้นักเรียนคาดหวังถึงความสำเร็จของตนเอง หากได้เรียนในสถาบันกวดวิชาที่รุ่นพี่แนะนำ อีกทั้งการได้เห็นตัวอย่างของเพื่อนที่เรียนแล้วผลการเรียนดีขึ้น ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจเรียนในสถาบันกวดวิชาแห่งนั้น ทั้งนี้เพราะนักเรียนจะได้มีความรู้เท่าทันกับเพื่อนที่ผลการเรียนดี และจะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในความสำเร็จที่จะสอบแข่งขันกับนักเรียนคนอื่น ๆ ได้

2) ชื่อเสียงของสถาบันกวดวิชา

ชื่อเสียงของสถาบันกวดวิชาสามารถสร้างความมั่นใจในเรื่องของความสำเร็จของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าถึงสถาบันกวดวิชาได้ง่าย อีกทั้งเป็นตัวเลือกสำคัญของนักเรียนในการเรียนกวดวิชา ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะทดลองเรียน แต่ทั้งนี้

ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนหรือติวเตอร์ด้วยเช่นกันว่ามีวิธีการสอนที่เข้าใจหรือไม่ หากนักเรียนทดลองเรียนแล้วเข้าใจก็จะตัดสินใจลงทะเบียนเรียน สำหรับตัวเลขสถิติ บทสัมภาษณ์ หรือข้อมูลประชาสัมพันธ์ต่างๆ ของสถาบันกวดวิชา นักเรียนให้ข้อมูลว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สถาบันกวดวิชาที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง แต่ทั้งนี้นักเรียนมองว่า ข้อมูลเหล่านี้เปรียบเสมือนเป็นการประชาสัมพันธ์ทางการตลาด ซึ่งเป็นการรับรู้ที่นักเรียนคุ้นเคยเป็นปกติอยู่แล้ว ดังนั้นจึงเป็นเพียงข้อมูลที่ช่วยตอกย้ำความน่าเชื่อถือของสถาบันกวดวิชา

### 3) วิธีการสอนและประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนหรือติวเตอร์

การเรียนกวดวิชาทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในความสำเร็จจากการที่นักเรียนได้เรียนกับครูผู้สอนหรือติวเตอร์ ที่มีวิธีการสอนที่ดี สอนเข้าใจง่าย มีการสรุปเนื้อหาที่เรียนมาอย่างกระชับและตรงประเด็น โดยสรุปแต่สาระสำคัญที่จะนำไปใช้ในการสอบ อีกทั้งมีเคล็ดลับเพื่อช่วยให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้ง่าย ซึ่งติวเตอร์จะมีสูตรเฉพาะตัวที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอบได้ นอกจากนี้นักเรียนยังให้ข้อมูลว่าติวเตอร์จะมีประสบการณ์ในการสอนมาหลายปี สามารถรู้และเข้าใจความต้องการของนักเรียน อีกทั้งยังสามารถแก้เนื้อหาในการสอบได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นการได้เรียนกับติวเตอร์ที่มีวิธีการสอนที่ดีและมีประสบการณ์สามารถสร้างความมั่นใจในความสำเร็จให้แก่กันได้

### 4) เนื้อหาวิชาและตัวอย่างแนวข้อสอบ

ในการเรียนกวดวิชา นักเรียนจะได้เรียนเนื้อหาที่ละเอียด ครอบคลุม เจาะลึก อีกทั้งได้เทคนิคการจำเนื้อหาที่กระชับและเข้าใจง่าย และที่สำคัญคือการทำแบบฝึกหัดและแนวข้อสอบย้อนหลังในแต่ละปีที่ผ่านมาอย่างหลากหลาย และตรงกับแนวข้อสอบที่จะใช้ในการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะข้อสอบไม่ได้ออกตรงตามแบบฝึกหัดที่นักเรียนทำในโรงเรียน แต่การทำข้อสอบต้องอาศัยการประยุกต์เนื้อหาที่เรียนมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและยากกว่าที่นักเรียนเรียนในห้องเรียน

แต่ทั้งนี้ภาพความคิดที่เป็นความหมายสัญลักษณ์ของความมั่นใจในความสำเร็จที่นักเรียนบริโภคผ่านรูปสัญลักษณ์ดังกล่าวมาข้างต้น นักเรียนให้ข้อมูลว่าเปรียบเทียบความคาดหวังว่าจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม การที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จและสามารถสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริงนั้นขึ้นอยู่กับความตั้งใจเรียนของนักเรียนด้วยเช่นกัน กล่าวคือนักเรียนจะต้องมีความตั้งใจเรียน มีสมาธิในการเรียน มีความรับผิดชอบในตนเอง และหมั่นทบทวนบทเรียนอยู่เสมอถึงจะทำให้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาดังนั้นการบริโภคความหมายสัญลักษณ์ของความมั่นใจในความสำเร็จดังที่ได้กล่าวมานั้นจึงเป็นเหมือนการสร้างโอกาสที่จะทำให้นักเรียนมีความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นสำคัญ

## 2. ความหมายสัญลักษณ์ของ 'ความสะดวกสบาย'

ในการเรียนกวดวิชานอกจากนักเรียนจะได้รับความมั่นใจในความสำเร็จเพื่อเป้าหมายการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือในระดับมหาวิทยาลัยจากการเรียนกวดวิชาแล้ว นักเรียนยังได้รับความสะดวกสบายในการเรียน ดังต่อไปนี้ (1) เนื้อหาของรายวิชาที่นักเรียนสามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง (2) เวลาเรียนที่นักเรียนสามารถบริหารจัดการเองได้ และ (3) สถานที่เรียน ห้องเรียน บรรยากาศการเรียน และการบริการของเจ้าหน้าที่

### 1) เนื้อหาของรายวิชาที่นักเรียนสามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง

รูปแบบการเรียนการสอนของสถาบันกวดวิชาที่นักเรียนจะต้องเรียนผ่านระบบคอมพิวเตอร์กับครูหรือติวเตอร์ หรือที่นักเรียนเรียกกันอีกอย่างว่า 'ครูตู้' เป็นรูปแบบการเรียนที่นักเรียนสามารถบริหารจัดการเกี่ยวกับการเรียนด้วยตนเอง โดยนักเรียนจะได้เรียนผ่านคอมพิวเตอร์ที่จัดให้หนึ่งแบบส่วนตัว ซึ่งในขณะที่เรียนอยู่นั้นนักเรียนสามารถย้อนกลับเพื่อทบทวนเนื้อหาที่เรียนไม่เข้าใจ สามารถเน้นย้ำ และมีเวลาทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้น ซึ่งต่างจากการเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนจะต้องเรียนเนื้อหาวิชากับครูในเวลาจำกัด ซึ่งบางครั้งนักเรียนตามเนื้อหาที่เรียนกับ

คุณครูในโรงเรียนไม่ทัน อีกทั้งการเรียนในลักษณะนี้ให้ทั้งอำนาจและอิสระแก่นักเรียนในการเรียน ทำให้นักเรียนสามารถวางแผนการเรียนและทบทวนเนื้อหาด้วยตนเองได้

## 2) เวลาเรียนที่นักเรียนสามารถบริหารจัดการเองได้

การเรียนกับคอมพิวเตอร์ทำให้นักเรียนสามารถจองเวลาได้ แบ่งเวลาเรียนได้ แต่การเรียนกับครูผู้สอนหรือกับติวเตอร์โดยตรงนักเรียนต้องเรียนในช่วงเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งบางครั้งนักเรียนก็ไม่สะดวกที่จะไปเรียน นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถที่จะจัดสรรเวลาเพื่อทำกิจกรรมอื่นๆ กับเพื่อนหรือกับครอบครัวได้สะดวก และในแต่ละครั้งนักเรียนสามารถยืดหยุ่นเวลาเรียนได้เองว่านักเรียนสะดวกที่จะเรียนนานกี่ชั่วโมง ทั้งนี้เพราะอารมณ์ความต้องการเรียนของนักเรียนในแต่ละวันจะแตกต่างกัน อีกทั้งลักษณะการเรียนของนักเรียนแต่ละคนก็แตกต่างกัน บางคนมีสมาธิในการเรียนได้นาน ขณะที่บางคนมีสมาธิในการเรียนเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นการที่นักเรียนได้บริหารจัดการเวลาเรียนด้วยตนเอง ก็จะทำให้นักเรียนสามารถหาความเหมาะสมในการเรียนให้กับตัวเองได้ นอกจากนี้หากช่วงเวลาไหนที่นักเรียนไม่สะดวกในการเรียนก็สามารถหยุดเรียนได้ โดยที่นักเรียนจะไม่พลาดเนื้อหาที่เรียน ซึ่งแตกต่างจากการเรียนกับครูหรือติวเตอร์โดยตรงที่หากนักเรียนขาดเรียนก็จะทำให้นักเรียนตามเนื้อหาที่เรียนไม่ทัน

## 3) สถานที่เรียน ห้องเรียน บรรยากาศการเรียน และการบริการของเจ้าหน้าที่

สถาบันกวดวิชาส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน และสะดวกต่อการเดินทาง มีบริเวณให้จอดรถ และมีรถโดยสารประจำทางผ่าน ทำให้ประหยัดเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางในกรณีที่นักเรียนเรียนต่อกันหลายสถาบันกวดวิชา มีการตกแต่งสถานที่เรียนให้สวยงาม หรรษา สะอาด และทันสมัย อีกทั้งจัดมุมพักผ่อนที่สะดวกสบาย เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เป็นพื้นที่ในการพักผ่อนขณะรอเรียน หรือให้ผู้ปกครองสามารถใช้เป็นพื้นที่ในการรอเด็กนักเรียนขณะกำลังเรียน นอกจากนี้ยังมีห้องเรียนที่นำเรียน มีความเป็นส่วนตัว นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนอิริยาบถได้ตามความต้องการโดยที่ไม่มีคุณครูมาคอยจับจ้อง สามารถหยุดพักได้อย่างอิสระไม่มีเสียง

รบกวนจากเพื่อน ทำให้มีบรรยากาศที่น่าเรียนเพราะเป็นห้องเรียนปรับอากาศ ทำให้  
นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งมีพี่ๆ เจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือในการ  
เรียน การจองเวลาเรียน และให้บริการข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการเตรียมตัวสอบเข้าศึกษา  
ต่อในระดับมหาวิทยาลัย

แต่อย่างไรก็ตามความรู้เพิ่มเติมที่นักเรียนจะได้รับ โอกาสที่นักเรียนจะ  
ประสบความสำเร็จในอนาคต อีกทั้งความสะดวกสบายต่างๆ ที่นักเรียนได้จากการ  
เรียนกวดวิชา ก็มาพร้อมกับค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นการที่นักเรียนจะได้ความรู้ที่  
แฝงไปด้วยความหมายสัมฤทธิ์ที่กล่าวมานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องได้รับการ  
สนับสนุนค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง ดังนั้นนักเรียนที่เรียนกวดวิชาจึงเป็นนักเรียนที่  
ผู้ปกครองค่อนข้างมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีหรือมีฐานะที่มีกำลังเพียงพอที่จะรับภาระ  
ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนได้อย่างไม่ขัดสน

### 3. ความหมายสัมฤทธิ์ของ ‘ความบันเทิงใจ’

ในการเรียนกวดวิชา นอกจากนักเรียนจะได้รับความมั่นใจในความสำเร็จ และ  
ความสะดวกสบาย นักเรียนยังได้รับความบันเทิงใจจากการเรียนกวดวิชาจาก  
รูปสัมฤทธิ์ ดังต่อไปนี้ (1) ดิวเตอร์ (2) สื่อการเรียนการสอน และ (3) เพื่อน

#### 1) ดิวเตอร์

การเรียนในสถาบันกวดวิชาทำให้นักเรียนได้รับความบันเทิงใจทั้งนี้เพราะ  
ดิวเตอร์มีวิธีการสอนที่สนุกสนานสามารถอธิบายเนื้อหาวิชาด้วยเรื่องราวที่น่าสนใจ  
 อีกทั้งมีการเล่าประสบการณ์ และสอดแทรกมุขตลกให้นักเรียนได้หัวเราะ ทำให้การ  
เรียนไม่น่าเบื่อ และไม่เครียด เปรียบเสมือนนักเรียนมานั่งดูทอล์คโชว์ (Talk Show)  
มากกว่ามานั่งเรียน แต่กระนั้นนักเรียนก็เข้าใจเนื้อหาวิชาได้ง่ายและได้ความรู้ควบคู่ไป  
ด้วย นอกจากนี้ดิวเตอร์ยังสอนด้วยบุคลิกท่าทาง และการพูดที่เป็นกันเองกับนักเรียน  
ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกผ่อนคลาย และมีกำลังใจในการเรียน ซึ่งดิวเตอร์จะสอนไป  
ด้วยพร้อมกับคอยพูดให้กำลังใจนักเรียนตลอดเวลา ทำให้นักเรียนได้รับความ  
เพลิดเพลิน และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน

## 2) การเรียนการสอน

สถาบันกวดวิชาจะมีการออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินและมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ทั้งนี้การเรียนในสถาบันกวดวิชา ตัวเตอรฺจะมีการสรุปเนื้อหาออกมาเป็นรูปภาพที่ทำให้นักเรียนเข้าใจง่าย สามารถเห็นภาพของเนื้อหาที่ชัดเจนขึ้น เข้าใจมากขึ้น ซึ่งหนังสือเรียนจะเป็นภาพสีทั้งหมด ทำให้มีสีสันน่าอ่าน อีกทั้งตัวเตอรฺจะมีเทคนิคในการช่วยจำ และทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น โดยเฉพาะวิชาชีววิทยา ซึ่งจะมีเนื้อหาวิชาที่เรียนเยอะและต้องใช้ความจำ ดังนั้นตัวเตอรฺจะมีภาพสรุปมาให้ให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย

## 3) เพื่อน

นักเรียนสามารถบริโภคความบันเทิงใจจากการเรียนกวดวิชากับเพื่อน โดยระหว่างที่นักเรียนรอเรียนนักเรียนสามารถนัดเจอเพื่อน พูดคุยกับเพื่อน และนั่งทำการบ้านด้วยกัน ทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานได้รู้เรื่องราวต่างๆ จากเพื่อน อีกทั้งได้ออกไปเที่ยวด้วยกันกับเพื่อนหลังเลิกเรียนบ้างบางครั้ง นอกจากนี้การเรียนกวดวิชายังทำให้นักเรียนได้รู้จักเพื่อนใหม่ ได้สังคมและประสบการณ์ใหม่ๆ กับเพื่อนต่างโรงเรียน ซึ่งมีผลต่อจิตใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่อยากจะไปเรียน อีกทั้งได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินใจ

แต่อย่างไรก็ตาม การเรียนกวดวิชาของนักเรียนยังจำเป็นต้องอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง และการเอาใจใส่สนับสนุน ส่งเสริมและให้คำแนะนำแก่นักเรียน โดยเฉพาะการเรียนกวดวิชาที่คอมพิวเตอร์ที่มีค่าใช้จ่ายที่สูง ดังนั้นผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องคอยปลุกฝัง และสร้างวินัยให้กับนักเรียน ทั้งนี้เพื่อนนักเรียนจะได้รับประโยชน์ด้านความรู้และความบันเทิงใจได้อย่างคุ้มค่ากับความตั้งใจ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสถาบันกวดวิชาที่นอกจากจะเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้ที่มากควบคุมกับความบันเทิงแล้ว สถาบันกวดวิชาเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สาม (Third Place) หรือพื้นที่ทางสังคมที่นักเรียนได้ใช้เป็นสถานที่ที่ให้นักเรียนได้พบปะ พูดคุยกับเพื่อนซึ่งสามารถสร้างความเพลิดเพลินและสร้างความกระตือรือร้นให้แก่กันได้เช่นกัน

## ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคสัญญาณการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคสัญญาณการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยสามารถสรุปออกเป็นหัวข้อได้ ดังนี้ (1) การสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (2) การเรียนการสอนในโรงเรียน (ครูผู้สอน / เนื้อหาวิชา / บรรยากาศในการเรียน) (3) เพื่อน (4) ผู้ปกครอง

### 1. การสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

จากการประกอบสร้างความหมายสัญญาณของความมั่นใจในความสำเร็จ ที่นักเรียนบริโภคผ่าน (1) คำแนะนำของรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จและเพื่อนที่เรียนในสถาบันกวดวิชาแล้วผลการเรียนดีขึ้น (2) ชื่อเสียงของสถาบันกวดวิชา (3) วิธีการสอนและประสบการณ์ของครูผู้สอนหรือติวเตอร์ และ (4) เนื้อหาและแนวข้อสอบ ซึ่งการบริโภคสัญญาณเหล่านี้ของนักเรียนต่างมีเป้าหมายเพื่อการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงหรือสอบเข้าเรียนในคณะวิชาที่เป็นที่นิยมและมีการแข่งขันที่สูง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า การสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนบริโภคความมั่นใจในความสำเร็จ

### 2. การเรียนการสอนในโรงเรียน

จากการให้ข้อมูลความหมายสัญญาณการเรียนกวดวิชา ผู้วิจัยสามารถสรุปปัจจัยที่มีผลมาจากการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้ดังนี้ (1) ครูผู้สอน (2) เนื้อหาวิชาและสื่อการเรียนการสอน (3) บรรยากาศในการเรียน โดยปัจจัยด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นส่งผลให้นักเรียนบริโภคความหมายสัญญาณของ ความมั่นใจในความสำเร็จ ความสะดวกสบาย และความบันเทิงใจ

ปัจจัยด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนที่มีผลต่อการบริโภคความหมายสัญญาณการเรียนกวดวิชา ซึ่งครูผู้สอนมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนบริโภคความมั่นใจในความสำเร็จจากการเรียนกวดวิชา ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนในโรงเรียนสอนไม่ค่อยเข้าใจ



และไม่มีแรงกระตุ้นในการสอนเด็กนักเรียน นอกจากนี้เนื้อหาวิชาที่เรียนไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่นักเรียนจะใช้ในการสอบ ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยในการทำ ความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนในห้างชั้น และมีบรรยากาศในการเรียนที่ไม่เอื้อต่อการเรียน กล่าวคือ มีจำนวนนักเรียนในห้องเยอะทำให้นักเรียนไม่กล้าถามครูหากไม่เข้าใจ บทเรียน นอกจากนี้การเรียนการสอนในโรงเรียนยังส่งผลต่อการบริโภค ความ สะดวกสบาย เนื่องจากการเรียนในโรงเรียนครูจะสอนตามแผนการเรียนที่มีเนื้อหาเยอะ และเรียนในเวลาที่ยาวนาน ทำให้นักเรียนขาดการทบทวนเนื้อหาที่เรียน อีกทั้งบรรยากาศในการเรียนยังเสียงดัง และร้อนไม่เอื้อต่อการเรียนของนักเรียน จากปัจจัยที่กล่าวมา ข้างต้นของรูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ส่งผลให้นักเรียนบริโภคความหมาย สัญญาะในการเรียนกวดวิชาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา ระบบการศึกษาไทย อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงสังคมของคนยุคใหม่ที่อาศัย สื่อเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสะดวกรสบายในการเรียนมากขึ้น

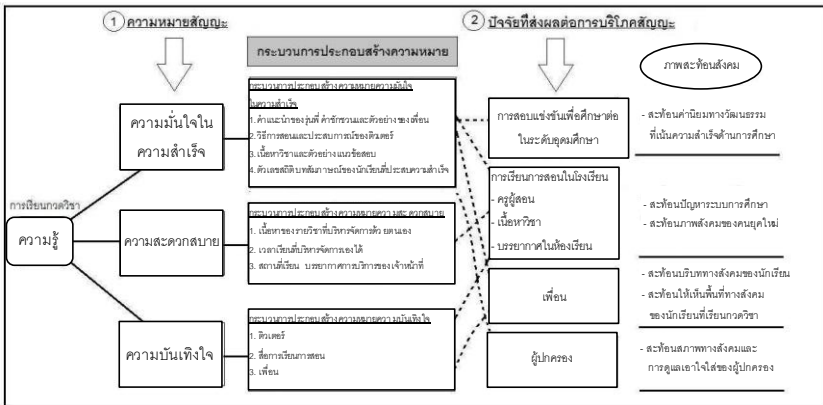
### 3. เพื่อน

เพื่อนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้นักเรียนเรียนกวดวิชาและบริโภคสัญญาะของ 'ความมั่นใจในความสำเร็จ' และ 'ความบันเทิงใจ' ทั้งนี้เพื่อนมีผลต่อการบริโภค ความหมายสัญญาะของ 'ความมั่นใจในความสำเร็จ' จากการเรียนกวดวิชาเนื่องจาก นักเรียนเกรงว่าหากนักเรียนไม่ได้เรียนกวดวิชาจะทำให้นักเรียนเรียนตามเพื่อนไม่ทัน มีความรู้ไม่เท่าเทียมกับเพื่อนและมีความรู้ไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการสอบเข้า ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นการได้เรียนกวดวิชากับเพื่อนจึงทำให้นักเรียนมี ความมั่นใจมากขึ้น นอกจากนี้การเรียนกวดวิชายังทำให้นักเรียนได้บริโภคความหมาย ของ 'ความบันเทิงใจ' จากการที่นักเรียนได้พบปะพูดคุยหรือได้ทำกิจกรรมต่างๆ กับ เพื่อนที่เรียนกวดวิชาด้วยกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่านอกจากสถาบันกวดวิชาจะเป็น สถานที่ที่ให้ความรู้แก่นักเรียนแล้ว ยังเป็นสถานที่ที่นักเรียนใช้เป็นพื้นที่เพื่อเข้าสังคม กับกลุ่มเพื่อนที่เรียนกวดวิชาด้วยเหตุนี้การเรียนกวดวิชาจึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึง

บริบททางสังคมของนักเรียนอีกทั้งพื้นที่ทางสังคมที่นักเรียนใช้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่เรียนกวดวิชาด้วยกัน

#### 4. ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนเรียนบริโภควิชาโดยเลือกเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะการบริโภค “ความมั่นใจในความสำเร็จ” ทั้งนี้เพราะการเรียนกวดวิชาที่สามารถนำพานักเรียนไปสู่ความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่ดี อีกทั้งการเรียนในสาขาวิชาที่ดีเป็นความภาคภูมิใจของผู้ปกครอง ดังนั้นการบริโภคสัญญาณที่สร้างความมั่นใจในความสำเร็จให้กับนักเรียนจากการเรียนกวดวิชาที่มีปัจจัยส่งเสริมมาจากผู้ปกครองสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครองที่ต้องทุ่มเททั้งทรัพย์สินและเวลาในการศึกษาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี



รูปที่ 3 ผลสรุปที่ได้จากการศึกษา

#### สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการบริโภคสัญญาณในการเรียนกวดวิชา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังภาพต่อไปนี้

จากรูปที่ 3 แสดงผลสรุปที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคสัญลักษณ์ในการเรียน กวดวิชา โดยสามารถอธิบายถึงภาพรวมที่ได้จากการศึกษาว่า ในการเรียนกวดวิชา นอกจากประโยชน์หน้าที่หลักที่นักเรียนจะได้จากการเรียนในสถาบันกวดวิชาคือ 'ความรู้' นักเรียนยังได้บริโภคความหมายที่แนบมากับการเรียนกวดวิชา คือ (1) ความมั่นใจในความสำเร็จ (2) ความสะดวกสบาย และ (3) ความบันเทิงใจ ดังเขียนกำกับหมายเลข 1 ไว้ในภาพ (การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยนักเรียนบริโภคความหมายสัญลักษณ์เหล่านี้จากการประกอบสร้างความหมายจากรูปสัญลักษณ์ ดังปรากฏในหัวข้อกระบวนการสร้างความหมาย ซึ่งมีปัจจัยที่ทำให้นักเรียนบริโภคความหมายเหล่านั้น ประกอบไปด้วย (1) การสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (2) การเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยครูผู้สอน เนื้อหาวิชา และบรรยากาศในห้องเรียน (3) เพื่อน และ (4) ผู้ปกครอง ดังเขียนกำกับหมายเลข 2 ไว้ในภาพ (การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ทั้งนี้การศึกษาก่อให้ความหมายสัญลักษณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคสัญลักษณ์ นอกจากรูปแบบการเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์จะสามารถบ่งบอกลักษณะของผู้เรียนได้แล้ว การบริโภคความหมายสัญลักษณ์ยังสามารถสะท้อนภาพสังคม ได้ดังนี้ สะท้อนค่านิยมทางสังคมที่เน้นความสำเร็จด้านการศึกษา สะท้อนภาวะระบบการศึกษา สะท้อนภาพสังคมของคนยุคใหม่ สะท้อนบริบททางสังคมของนักเรียน สะท้อนให้เห็นพื้นที่ทางสังคมของนักเรียนที่เรียนกวดวิชา และสะท้อนสภาพทางสังคมและการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง เป็นต้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษาได้ว่า การบริโภคสัญลักษณ์ในการเรียนกวดวิชา มีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริโภคสัญลักษณ์ (Consumption of Signs) ของฌอง โบตริยาร์ด (Jean Baudrillard) ที่ว่า การบริโภคของคนยุคนี้ไม่ใช่แค่การใช้หรือเสพสินค้าที่เป็นวัตถุนามธรรมเท่านั้น หากแต่มีด้านของการเสพสัญลักษณ์ (Sign) ที่แนบอยู่ในสินค้านั้นๆ ด้วย เนื่องจากสัญลักษณ์นั้นเป็นนามธรรม ดังนั้นเมื่อผู้คนเสพสัญลักษณ์ เขาจึงสามารถจะบริโภคสินค้าต่างๆ ได้ไม่สิ้นไม่สุด (Kaewthep & Hinwiman, 2008) ด้วยเหตุนี้ความหมายสัญลักษณ์จึงเป็นความหมายที่มีผลระดับจิตใจ

ของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ดังจะเห็นได้จากการเรียนกวดวิชาที่นอกจากนักเรียนจะได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการสอบเข้ามหาวิทยาลัยแล้ว การเรียนกวดวิชายังมีผลต่อจิตใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับความมั่นใจในความสำเร็จ ความสะดวกสบาย และความบันเทิงใจ โดยความหมายสัญญาเหล่านี้มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับบริบททางสังคมที่มุ่งเน้นสู่ความสำเร็จด้านการศึกษาเป็นสำคัญ ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา อีกทั้งการประกอบอาชีพที่สร้างความมั่นคงในอนาคต การสร้างความหมายสัญญายังสัมพันธ์กับยุคสมัยของสังคมที่เปลี่ยนไป ดังจะเห็นได้จากรูปแบบการเรียนการสอนของสถาบันกวดวิชาที่สะดวกสบาย สามารถสร้างความรู้สึกมีอำนาจ และความอิสระให้กับนักเรียนในการเลือกเรียนเนื้อหา หรือเวลาตามที่นักเรียนต้องการ ความสะดวกของสถานที่เรียน สื่อการเรียนการสอน อีกทั้งยังกรรมวิธีเทคนิคการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนได้รับความบันเทิงใจ ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกเพลิดเพลิน และมีความกระตือรือร้นในการเรียน เป็นต้น

นอกจากนี้ ผลที่ได้จากการศึกษายังสอดคล้องกับการอธิบายเรื่องสัญญาของโรลันด์ บาร์ต (Roland Barthes) ที่ว่า สัญญา เปรียบเสมือน 'มายาคติ' ซึ่งเป็นความหมายโดยนัยที่ถูกสร้างขึ้นมาในรูปแบบซ้ำๆ ที่ค่อยๆ สร้างความหมายขึ้นมาเรื่อยๆ กับเป็นธรรมชาติ จนทำให้ผู้บริโภคเกิดความเคยชิน และจะบริโภคความหมายเชิงสัญญานั้นโดยไม่มีการตั้งคำถามใดๆ และไม่ได้ตระหนักถึงความหมายสัญญาเหล่านี้ที่มาพร้อมกับกรบริโภคสินค้า (Barthes, 1991) ดังจะเห็นได้จาก กระบวนการสร้างความหมายของความมั่นใจ และความสำเร็จของการเรียนกวดวิชาผ่านความน่าเชื่อถือของคำแนะนำของรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จหรือคำชักชวน และตัวอย่างของเพื่อนที่เรียนในสถาบันกวดวิชาแล้วผลการเรียนดีขึ้น ชื่อเสียงของสถาบันกวดวิชาวิธีการสอนและประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนหรือติวเตอร์ เนื้อหาวิชาและตัวอย่างแนวข้อสอบ ซึ่งเป็นรูปสัญญานที่ไม่สามารถสร้างขึ้นมาได้ทันที แต่ต้องอาศัยเวลาที่ค่อยๆ สั่งสมความน่าเชื่อถือ ภายใต้บริบททางสังคมโดยเฉพาะในสังคมไทยที่ให้

ความสำคัญกับชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา อีกทั้งชี้วัดความเก่ง ความสามารถของนักเรียนจากการสอบติดเข้าศึกษาต่อเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ถึงแม้นักเรียนจะไม่ประกอบสร้างความสำเร็จของความน่าเชื่อถือจากตัวเลขสถิติโดยตรง แต่การรับรู้ของนักเรียนก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงการทำงานของสัญญาที่มีต่อความน่าเชื่อถือของสถาบันกวดวิชา ดังนั้นการนำเสนอตัวเลขสถิติของสถาบันกวดวิชาเกี่ยวกับผลการสอบติดคณะแพทยศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์จึงเปรียบเสมือนการสร้างภาพมายาคติของสถาบันกวดวิชาเพื่อสร้างความมั่นใจในความสำเร็จให้แก่นักเรียนหรือผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามความสัญญาที่มาพร้อมกับการเรียนกวดวิชาเป็นความหมายที่มีมูลค่าราคาที่สูง ดังนั้น การเรียนกวดวิชาจึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในสังคมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะกลุ่มนักเรียนที่จะเข้าถึงการเรียนกวดวิชา และได้โอกาสด้านการศึกษาที่ดีนั้น ส่วนใหญ่เป็นเด็กนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ค่อนข้างมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดี ด้วยเหตุนี้การเรียนในสถาบันกวดวิชาที่เต็มไปด้วยสัญญาที่ให้ทั้งความรู้ และความหมายอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นความได้เปรียบของนักเรียนที่มาพร้อมกับความได้เปรียบด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และจะยังคงเป็นวัฏจักรอย่างนี้ต่อไปตราบไต่ที่บริบททางสังคม และระบบการศึกษายังไม่เปลี่ยนแปลง

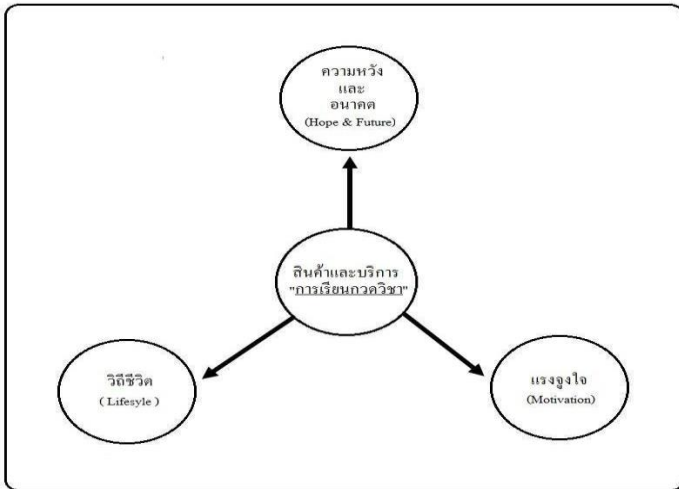
ข้อค้นพบใหม่จากการศึกษาการบริโภคสัญญาในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า สถาบันกวดวิชาสามารถสร้างความสำเร็จสัญญาที่นักเรียนไม่สามารถหาได้จากระบบโรงเรียนปกติ ทั้งนี้สถาบันกวดวิชาสามารถสร้างสัญญาที่มีอำนาจเหนือกว่านักเรียนและผู้ปกครอง โดยสามารถสร้างสินค้าให้มีคุณค่าที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การขายความหวังและอนาคต (Hope and Future) ซึ่งปรากฏอยู่ในรูปสัญญาที่บ่งบอกถึงความมั่นใจในความสำเร็จ

2. การขายวิถีชีวิต (Lifestyle) ซึ่งปรากฏอยู่ในรูปสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความสะดวกสบายของสถาบันกวดวิชาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้เข้าถึงเครื่องมือในการประสบความสำเร็จ

3. การขายแรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งปรากฏอยู่ในรูปสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความบันเทิงใจที่เป็นการต่อยอดถึงความสำเร็จที่ทุกคนสามารถสร้างขึ้นมาเองได้

ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปการบริโภคสัญลักษณ์ในการเรียนกวดวิชาของนักเรียน โดยเฉพาะการเรียนกับติวเตอร์ผ่านคอมพิวเตอร์ได้ดังปรากฏในรูปที่ 4



รูปที่ 4 ข้อค้นพบใหม่จากการศึกษาบริโภคสัญลักษณ์ในการเรียนกวดวิชา

### ข้อเสนอแนะ

#### 1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การตระหนักรู้เกี่ยวกับการบริโภคสัญลักษณ์ การบริโภคสัญลักษณ์ควรจะเป็นไปด้วยความเหมาะสม และพอดีต่อผู้บริโภค กล่าวคือ ผู้บริโภคควรตระหนักรู้ถึงการบริโภคสัญลักษณ์ที่ไม่ใช่การบริโภคที่เป็นไปตามกระแสของสังคมเท่านั้น แต่เป็นการบริโภคที่ได้ทั้งประโยชน์และความหมายสัญลักษณ์โดยไม่ทำให้ผู้บริโภคเดือดร้อนทั้งในเรื่องของค่าใช้จ่ายและการดำเนินชีวิตที่เกินตัวของผู้บริโภคจนเกินไป

## 2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัย

1) การศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปได้จริงเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียนที่สามารถสร้างความมั่นใจและความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การศึกษาแนวทาง การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการพัฒนาศักยภาพ การศึกษาของนักเรียนให้ครบทุกด้าน

3) การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านสุขภาพที่นักเรียนอาจจะได้รับจากการเรียนกวดวิชาที่นักเรียนจะต้องเรียนกับติวเตอร์ผ่านคอมพิวเตอร์

## 3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมด้านการศึกษา โดยการส่งเสริมและให้โอกาสนักเรียนได้ค้นหาความถนัดของนักเรียนเองอย่างแท้จริง อีกทั้งส่งเสริมและให้กำลังใจนักเรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนเองถนัดและมีความสามารถ ไม่เน้นเฉพาะด้านวิชาการเท่านั้น แต่ควรให้การยอมรับนักเรียนที่มีความสามารถด้านอื่นๆ ด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น ด้านศิลปะ ด้านดนตรี ด้านกีฬา ด้านงานฝีมือ เป็นต้น ซึ่งหากครอบครัว โรงเรียน และสังคมช่วยกันก็จะทำให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง และได้เรียนในสิ่งที่ตนเองมีความถนัดมากที่สุด โดยไม่มุ่งการแข่งขันไปบนเส้นทางเดียวที่สังคมได้ขีดเส้นทางไว้ให้เท่านั้น

2) การปรับปรุงระบบการศึกษา เริ่มตั้งแต่การปรับเปลี่ยนกระบวนการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับชั้นต่างๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา หรือประถมศึกษา โดยไม่ควรเน้นที่การทำข้อสอบหรือคะแนนเป็นสำคัญ แต่ควรเน้นพัฒนาการและความสามารถของนักเรียนให้รอบด้าน อีกทั้งควรใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอนให้มีทักษะและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดรูปแบบการสอน สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศในการเรียนให้เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับการจัดการ

เรียนการสอนในโรงเรียน เสริมสร้างควมมีวินัย ความรับผิดชอบ และการใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

### References

- Bally, C. & Sechehaya, A. (1915) *Course in general linguistics Ferdinand de Saussure*, New York: McGraw-Hill Book Company.
- Barthes, R. (1991) *Mythology*, New York: Noonday.
- Baudrillard, J. (1981) *For a critique of the political economy of the sign*, St. Louis, MO: Telos Press.
- Chantavanich, S. (2008) *Sociological theory (ทฤษฎีสังคมวิทยา)*, Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Chiangkun, W. (2007) *The report of Thai education (รายงานสมภาวะการศึกษา)*, Available: [www.witayakornclib.wordpress.com/](http://www.witayakornclib.wordpress.com/) [25 December 2012] (in Thai)
- Hawkes, T. (2004) *Structuralism and semiotics*, London: Routledge.
- Kaewthep, K. & Hinviman, S. (2008) *The stream of philosophers on political economy and mass media (สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา)*, Bangkok: Phappim. (in Thai)
- Kitratkorn, P. (2012) *The inequalities of Thai education (ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย)*, Available: [www.rajabhatnetwork.com/](http://www.rajabhatnetwork.com/) [25 December 2012] (in Thai)
- Lane, R. (2000) *Jean Baudrillard*, London: Routledge.
- Leeuwen, T. (2005) *Introducing social semiotics*, London: Routledge.
- Poster, M. (1988) *Jean Baudrillard: Selected writing*, Cambridge: Polity Press.



- Saetang, S. (2012, January) *From apartment to education complex: Two sides of coin reflecting educational system (จากห้องแถวสู่ Education Complex เหยี่ยงสองด้านสะท้อนระบบการศึกษา)*, Available: <http://info.gotomanager.com/news/printnews.aspx?id=93881/> [1 November 2012] (in Thai)
- Thai Publica. (2013) *When quality of education plays important role on 'scoring points', parents pay more than ten thousand million for kids on tutorial study (เมื่อคุณภาพการศึกษาใช้ "คะแนนชี้วัด" ผู้ปกครองทุ่มปีละกว่าหมื่นล้านให้เด็กกวดวิชาเพื่อ "ดีถูก")*, Available: <http://thaipublica.org/2013/09/quality-of-thai-education/> [25 October 2015] (in Thai)
- Thai Publica. (2015) *The top nine ranges of tutorial schools providing 300 branches all over the country: Expanding 200-300 branches during 7 years (รร.กวดวิชาโตไร้ขีดจำกัด 9 อันดับแรกมีสาขารวมกันเกือบ 300 แห่งทั่วประเทศ ช่วง 7 ปีที่ผ่านมาขยายปีละ 200-300 แห่ง)*, Available: <http://thaipublica.org/2015/02/tutor-1/> [25 October 2015] (in Thai)
- Todd, D. (2012) You are what you buy: Postmodern consumerism and the construction of self, *Hohonu- A Journal of Academic Writing*, vol. 10, pp. 48-50.